

Kommunala jägare ser helt annorlunda på staden än vad du och jag gör. När vi vandrar i ett grönområde och njuter av djur, natur och folk i rörelse, gör kommunjägaren riskkalkyler. Just dessa kalkyler är i fokus för ett forskningsprojekt finansierat av forskningsrådet Formas.

FOTO: FREDRIK SANDBERG/TT

Kommunjägare är en medlare mellan människor och vilda djur

Visste du att jägare är ute på jakt mitt i stan medan du sover? Kommunjägare skjuter regelbundet djur i tätbebyggda områden, vanligtvis kråkfåglar, duvor, gäss och kaniner, för att minska nedskräpning och störande ljud, stoppa spridningen av parasiter och sjukdomar, och förhindra viltolyckor och skador på egendom. Kommunjägare kan också avliva skadade djur och "problemdjur" – älgar som förrirrat sig ut på motorvägar eller in på skolgårdar, eller rådjur som förstört växter i botaniska trädgårdar.

Den här uppgiften är inte helt enkel. En kommunjägare som jag intervjuar, verksam i en av Sveriges största städer, förklarar utmaningarna han möter:

"Här pratar vi glasrutor, vi pratar bilar, vi pratar cyklisterna på cykelbanor, vi pratar uteliggare inne i buskar, vi pratar coola killar som försöker sno dina vapen, vi pratar om veganer som hellre skulle se jägarna avlivade än djuren, för då är det för djurens bästa."

Kommunala jägare ser helt annorlunda på staden än vad du och jag gör. När vi vandrar i ett grönområde och njuter av djur, natur och folk i rörelse, gör kommunjägaren riskkalkyler. Just dessa kalkyler är i fokus för ett forskningsprojekt finansierat av forskningsrådet Formas. Genom att intervjua jägare och kommunala tjänstepersoner ansvariga för viltfrågor undersöker jag och Erica von Essen, docent i miljökommunikation vid Stockholms universitet, de normer och värderingar som ligger till grund för kommunjägarnas arbete. Något som förvånade oss var att jakten bara är en del av arbetet – en jägare vi intervjuar uppskattar att 25 procent av ärendena handlar om avlivning. Kommunjägare kan också exempelvis hjälpa djur som fastnat i staket, eller sätta upp skyddsnät för att hindra fåglar att bygga bon på platser där de inte är välkomna.

Men framför allt läggs mycket tid på en sak, och det gäller kommuner i hela landet: att kom-

Vi hoppas att vår studie blir ett bidrag till diskussioner om konkreta lokala arbetssätt, och om de etiska frågor som väcks när människors och vilda djurs intressen krockar.

municera med invånarna. Emellanåt ifrågasätts jägarna av förbipasserande när de är ute på uppdrag, och då måste de förklara varför de är där. Kaninerna vara eller icke vara kan vara ett känsligt ämne, inte minst i Västerås. Den storskaliga och regelbundna avlivningen av kaniner i Stockholm har också genererat protester.

Även kanadagäss på Västerås stränder väcker starka känslor – men då är det för att folk vill bli av med dem. Jägare vi pratat med hävdar att de lika gärna kan bli ifrågasatta när de inte skjuter som när de gör det. Ofta handlar det om villaägare som vill slippa tulpanätande rådjur i trädgården och morrande grävlingar under huset. Hellre än att åka ut på dödligt uppdrag väljer de flesta jägare vi intervjuat i sådana fall att informera de boende om hur de kan förebygga oövalkomna gäster. Jägarna får på det här sättet en speciell roll som medlare mellan människor och vilda djur, där de inte sällan står på djurens sida. "Vi kan inte göra stan steril, utan det måste ju få finnas djur inne i stan också", säger en jägare.

Flera jägare uttrycker sig kritiskt om vår favorisering av vissa djur. En kommunjägare ansvarig för viltfrågor i en storstadsregion poängterar att både kaniner och råttor kan göra stora skador på byggnader och annan egendom, och båda kan sprida sjukdomar. Samtidigt fyller båda djuren en roll i ekosystemet, där inget av djuren har mer rätt att finnas till än det andra. Trots det har ingen av jägarna varit med om att någon protesterat när de avlivat råttor.

Jag är själv vegan och är på ett personligt plan skeptisk till nöjesjakt. Men den här studien har tvingat mig att fundera över etiska dilemman som jag

tidigare inte behövt ta ställning till. Är det bättre att låta kaniner dö en plågsam död i kaninpest än att med jämna mellanrum avliva ett antal för att förhindra spridningen av viruset? Och hur långt är jag beredd att gå för att samsas med vilda djur på en begränsad yta? Hur länge kan jag stå ut med råttor i husväggen innan jag tar till drastiska åtgärder? Bland kommunjägarna finns en stor skepsis mot att göra större ingrepp i naturen. När vi människor ändrar på en sak leder det ofta till en rad andra oförutsägbara konsekvenser. Som en kommunjägare på västkusten uttryckte det på klingande amerikansk engelska: "Don't fuck with mother nature!"

Samtidigt visar vår studie att det ofta saknas tydliga riktlinjer för hur kommunjägare ska leva upp till sin roll som medlare mellan mänskliga och moder jord. Flera av dem vi intervjuat skulle gärna se en tydligare roll för kommunjägarna i landet, och en mer effektiv organisation av kommunal viltvård. Och när är det egentligen påkallat att göra en insats?

I vissa städer bedrivs en omfattande jakt på stadsduvor och kråkfåglar, men på andra platser låter man samma djur vara med argumentet att punktinsatser ändå inte gör någon skillnad. Vi hoppas att vår studie blir ett bidrag till diskussioner om konkreta lokala arbetssätt, och om de etiska frågor som väcks när människors och vilda djurs intressen krockar.

David Redmalm

Docent i sociologi på Akademien för hälsa, vård och välfärd, MDU